

שאלה: יש הרבה חסידיים המעמידים שולחנות ברחובות עיר ומבקשים מכל עובר ושב להניח תפילין. הם מבטיחים גדולות ונצורות לכל המניח תפילין. מה היחודיות במצוה זו יותר מכל שאר תרי"ג המצוות?

תשובה: חז"ל עצמם שבחו מאד מאד מי שמניח תפילין. אמרו "כל שיש לו תפילין בראש ותפילין בזרועו, חזקה עליו שלא יחטא" (מנחות מג, ב). ואמרו "כל המניח תפילין, מאריך ימים" (שם מד, א). עד כדי כך שאמרו "אמרו ישראל לפני הקב"ה: רבונו של עולם, רוצים אנו ליגע [=להתיגע] בתורה יום ולילה אבל אין לנו פנאי. אמר להם הקב"ה: קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאילו אתם יגעים בתורה יומם ולילה" (מדרש תהלים, על מזמור א').

ודא שז"ל לא הגזימו אלא התכוונו כפשוטו. לכן צריכים לדעת כיצד מקיימים כהוגן מצות הנחת תפילין? הנצי"ב (מחבר ספר "העמק דבר" על התורה) בשו"ת משיב דבר (סי' ו) כתב שכל עת שהאדם יש לו תפילין על ראשו ועל זרועו ואינו ער לכך שיש לו תפילין, כלומר הוא הסיח דעתו מהם אינו חושב עליהם, אין לו מצות תפילין. ובאמת מקור יש לכך בגמרא (שבת יב, א) "שלא יסיח דעתו מהם".

מה פירוש לא יסיח דעתו? יש רק שלוש מצוות שבשולחן ערוך כתוב עליהם מה יש לחשוב בעת שמקיימים אותן. מצות סוכה, מצות תפילה (עמידה), ומצות תפילין. מה יש לחשוב? מפרט השולחן-ערוך (סי' כה סעיף ה)

"כיון בהנחתם שצונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו

[א] שיש בהם יחוד שמו [=שהקב"ה הוא אחד],

[ב] ויציאת מצרים;

על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המוח, כדי שזכור נסים ונפלאות שעשה עמנו, שהם מורים על יחודו,

[ג] ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו.

[ד] וישתעבד להקב"ה הנשמה שהיא במוח, וגם הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות,

ובזה יזכור הבורא וימעט הנאותיו" [=כלומר לא יעשה תאוותיו עיקר, ולא יהיה שקוע בהן יותר מדאי. אבל ודאי במדה נורמאלית מותר לו לאדם ליהנות מהעולם].

זאת אומרת, כאשר האדם מניח תפילין, עיקר גדול הוא לזכור מה שכתוב בהם. יש שם "שמע ישראל... ה' אחד". כלומר שהוא ורק הוא המציאות האמתית המוחלטת והבלתי חולפת. ולדעת על שכר וענש שכתובים בקריאת שמע בפרשה השניה. ולדעת שהקב"ה בחר בעם ישראל והוציא אותם מבין הגוים, וזה כתוב בשתי פרשיות האחרות שיש בבתי התפילין.

ודאי שה"משנה ברורה" (סי' מד ס"ק ג) פוסק כי בשעת העיסוק בתורה, אין האדם חייב לכוין כל הנ"ל, כי זו תורה וזו תורה. וכן ה"משנה ברורה" פוסק כי גם בשעת התפילה אינו צריך לתת דעתו על התפילין.

ומה אם אלו המניחים תפילין בשאר שעות היום אבל עוסקים במלאכתם? פסק שם ה"משנה ברורה": "אבל כשהוא עוסק במלאכתו ואומנתו ואין דעתו עליהן ממש, אין זה נקרא היסח הדעת, אם לא שמטריד דעתו כל כך לצרכי הגוף עד שלבבו פונה מיראת שמים מחמת טרדתו".

ולכן ודאי ענין גדול הוא לזכות את בני ישראל במצות הנחת תפילין. אבל צריכים גם להגיד להם בקצרה מה התוכן הנכתב בתפילין, מה הרעיונות שעליהם לחשוב, וכדי שמפורט בשולחן ערוך; שלא יהיה רק בבחינת לחש וסגולה, אלא בעל מהות ותוכן של חכמה.

נסיים בדברי ה"משנה ברורה" (סי' לז סעיף א) בשם הטור: כי המניח תפילין כראוי "מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ואין אש של גיהנם שולט בו, וכל עונותיו מחולים לו".